

EEN GESPREK MET STAATSSECRETARIS SANDER DEKKER

‘Het valt in Nederland erg mee met centrale toetsing’

Toets! had deze maand het voorrecht om staatssecretaris Sander Dekker te mogen spreken. Een half uurtje, niet langer. De staatssecretaris wil vooral enthousiast vertellen over #Onderwijs2032. En de redactie zit met een paar knellende toetsvragen. Maar daar komen we wel uit.

Hij noemt het zelf een bron die op spanning stond. Boor je zo'n bron aan, dan vloeit de grondstof met kracht naar buiten. Dat is wat er gebeurde toen Sander Dekker, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de campagne #onderwijs2032 lanceerde, een oproep aan iedereen om te bedenken hoe ons onderwijs een renovatie kan ondergaan met het oog op de toekomst. De stroom aan ideeën en bijdragen kwam snel en massief op gang. Het in februari ingestelde Platform Onderwijs 2032 zal de discussie voortzetten en dit najaar¹ uiteindelijk samenvakken tot een advies. Dekker, die ons te woord staat in de Hoftoren in Den Haag, is er blij mee en vond het trouwens ook hoog tijd worden dat we eindelijk eens de inhoud van ons onderwijs ('Ik vermijd liever het woord curriculum') in onderlinge samenhang bespreken. 'In andere landen is het heel normaal om dat gesprek op gezette tijden en op nationaal niveau te voeren. Eigenlijk heel gek dat dat hier niet gebeurt. Er zijn genoeg kwesties die onze aandacht vragen. Neem nu het thema burgerschap. Is dat voldoende aan de orde in ons onderwijs? Internationale onderzoeken laten zien dat Nederlandse kinderen daarin achterlopen ten opzichte van hun leeftijdsgenoten in andere landen. Een ander onderwerp dat ook in de landen om ons heen volop wordt opgepakt: techniek en ict. Vermag dit geen prominentere plek in het onderwijs? Met andere woorden, doen we nog de goede dingen met het oog op de actuele maatschappelijke ontwikkelingen?' Zo'n campagne

¹ Zie ook: Zapservice

‘Het is goed voor het onderwijs als we met elkaar praten.’

Ik vind het **een groot goed dat het niet uitmaakt** of je hier in Den Haag, Zandvoort of Paterswolde je **diploma** hebt gehaald.’

heeft nog een andere waarde, vindt de staatssecretaris. ‘Het is goed voor het onderwijs als we met elkaar praten. Wat is nu eigenlijk goed onderwijs, wat verwachten we van goed onderwijs? Op kleine schaal worden deze gesprekken al gevoerd, maar ik juich het toe als aan de koffieautomaat minder gesproken wordt over de voetbalwedstrijd van gisterenavond, of de geboekte vakantie, en meer over het eigen vak en het onderwijzen zelf.’

FLEXIBELE LEERROUTES

We slaan het bruggetje naar flexibilisering van de leerroutes. Ontschotting, die term werd vorig jaar een aantal keren gebezigd. Er leek iets aan te komen op dit gebied, uit de Haagse beleidsordner. Dekker noemt dit nu een ‘secundaire vraag’, die zeker aan de orde zal komen in het verlengde van de #onderwijs2032-discussie. Of vmbo, havo en vwo straks nog bestaan? ‘Laat ik het zo zeggen. We moeten waken voor elk systeem dat rigide wordt. Laten we de wanden tussen de verschillende routes niet in beton gieten. Ik ben niet uit op een grote stelselwijziging, ik geef de voorkeur aan een verandering die vanuit de praktijk kan worden opgebouwd. Het is heel voorstelbaar dat leerlingen op meerdere niveaus onderwijs gaan volgen. Denk aan een vmbo-leerling die wel meer dan gemiddeld goed is in de exacte vakken. Waarom zouden we hem niet de kans geven om die vakken op een hoger niveau te volgen? Dat geeft toch veel meer uitdaging en plezier en levert ook nog wat op?’ Dat dit veel betekent voor de organisatie van de school en voor de examinering is de staatssecretaris zich wel bewust. Maar inmiddels zijn er meerdere scholen in het land die experimenteren en daarvoor ook ruimte krijgen van de inspectie, vermeldt Dekker.

Dekker toont zich dus voorstander van het goede gesprek over onderwijs, is bereid de inhoud ervan op de schop te nemen en kan zich zelfs een ontwikkeling voorstellen naar een ander systeem, waarin de leerling niet meer zo goed is als zijn slechtste vak. Toch wordt onder zijn bewind de positie van landelijk en gestandaardiseerd toetsen versterkt. Past dat in het plaatje? ‘Eerlijk gezegd vind ik het in Nederland wel meevallen, met landelijk toetsen. Er zijn eigenlijk maar twee momenten dat er centraal getoetst wordt, namelijk aan het einde van de basisschool en aan het einde van de middelbare school. Ik vind het goed om op die afrondende momenten een foto te maken. Ik vind het ook goed dat nu alle leerlingen hieraan mee moeten doen en dat we iets gedaan hebben aan de staande praktijk dat bepaalde leerlingen niet hoefden mee te doen, omdat die toch al een of andere verwijzing hadden. Ik vind het ook goed dat de eindtoets, die een toelatingstoets dreigde te

worden, nu weer de functie heeft die hij behoort te hebben: een ondersteunde onafhankelijke meting, naast het schooladvies.’ Wat is volgens Dekker de waarde van gestandaardiseerd toetsen? ‘Ik denk dat we dan naar twee functies van toetsing moeten kijken. Ik vind dat het onderwijs in de breedte echt meer aandacht zou moeten hebben voor formatieve toetsing. Vooral in het voortgezet onderwijs wordt toetsing vooral gebruikt om cijfers te kunnen geven. Dat kan anders, je laat dan veel liggen. Formatieve toetsing helpt de leraar om te kijken naar waar zijn klas staat, waar individuele leerlingen staan en hoe hij zijn lessen met die informatie zou kunnen aanpassen. Dit gebeurt nog veel te weinig en gestandaardiseerde, methode-onafhankelijke toetsen kunnen in dit proces een nuttige functie hebben.’ Is de kennis over toetsing bij de leraar wel voldoende aanwezig? ‘Nee, deze kennis is onvoldoende aanwezig.’ Het beroepsonderwijs heeft de afgelopen jaren een enorme impuls gehad om de kennis van docenten op het gebied van toetsing te vergroten. Wat gaat er in het voortgezet onderwijs gebeuren om dat tekort aan kennis weg te werken? Dekker: ‘Ik ben erg enthousiast over de mogelijkheden van de diagnostische tussentijdse toets. Die geeft veel inzicht in waar leerlingen halverwege de middelbare school staan met betrekking tot wiskunde, Nederlands en Engels. Er loopt momenteel een pilot waar scholen aan mee kunnen doen. Verder kunnen scholen in het vo per gemaakt centraal examen van het CvTE feedback krijgen in de vorm van groepsrapporten. De resultaten van leerlingen worden dan vergeleken met die van vergelijkbare leerlingen elders.’

Verder is Dekker van mening dat het goed is om het voortgezet onderwijs af te ronden met landelijke examens. Niet alleen om dat papiertje te kunnen uitdelen, maar ook om aan het vervolgonderwijs te kunnen aangeven waar onze leerlingen staan. We hebben 40 jaar ervaring met eindexamens. We zijn internationaal vermaard, juist vanwege het feit dat onze eindexamens zo vreselijk goed zijn. Ik vind het een groot goed dat het niet uitmaakt of je hier in Den Haag, Zandvoort of Paterswolde je diploma hebt gehaald. Het hbo weet wat het kan verwachten van een leerling met een havo-diploma, waar hij ook op school heeft gezeten. Het civiel effect van onze eindexamens is gewaarborgd.’

REKENTOETS

En dan komen we bij de rekentoets. Waarom wil de staatssecretaris deze toch zo graag? Dekker: ‘Ook die rekentoets is wat mij betreft een onderdeel van het eindexamen. Ik kijkt aan het einde of de leerling de basisbeginselen be-

heerst die je op dat niveau van iedere leerling mag verwachten.’ Ja, dat is een mooie zin. Toch worden invoering, afname, en instrument zelf heftig en niet aflatend bekritiseerd. We gaan dat op deze plek niet herhalen. In grote lijnen komt het erop neer dat natuurlijk iedereen voorstander is van deugdelijk rekenonderwijs, maar dat vanuit alle gremia gezegd wordt: ‘rekentoets? Niet op deze manier en niet met deze toets.’ Toch zet Dekker door. Is het beleid dan helemaal niet beïnvloed door de vele discussies? ‘Zeker wel. Als we niet hadden geluisterd, dan hadden we nu een rekentoets gehad die had meegeteld voor het examen. Het moment van invoering is uitgesteld. En ook de toets zelf is in de loop van de tijd gewijzigd, onder invloed van de discussie. Zo zijn vragen waar veel onduidelijkheid over was aangepast, is de verhouding tussen ‘kale’ sommen en sommen in context meer in balans, zijn de inzagemogelijkheden verbeterd en is er een aangepaste toets ontwikkeld voor leerlingen met rekenproblemen. Ik vind dat goed. Dat laat zien dat we niet met oogkleppen ons beleid doorzetten.’ Verder zou Dekker de 4,5 die je nu mag halen voor de rekentoets niet ‘een voldoende’ willen noemen. ‘Je zakt er alleen niet op’, aldus de staatssecretaris.

Tot slot, we hadden het net over het gesprek aan de koffieautomaat en dat dat vaker over het vak zou moeten gaan. Wel, de redactie van de WiskundeE-brief, een digitale nieuwsbrief voor wiskundeleraren met ruim 4000 abonnees, heeft dat koffieautomatengesprek wat breder uitgerold en onder hun abonnees een peiling gehouden naar het draagvlak van de rekentoets. De uitkomst is dat bijna 60% volmondig ‘nee’ zegt tegen de rekentoets, en ongeveer 30% de rekentoets enkel kan verteren ‘als deze ingrijpend gewijzigd wordt’. Hoe kijkt Dekker naar deze uitkomsten? ‘Ik vind de steekproef mager - feitelijk 200 reacties - maar voor wat ‘ie waard is: er zijn wiskundedocenten die vinden dat er te veel contextsommen in de toets zitten, anderen vinden het juist te weinig. Een deel vindt dat rekenen bij wiskunde zou moeten zitten, anderen vinden pertinent van niet. Er zijn scholen waar alle leerlingen slagen voor de toets, terwijl ze op andere scholen nog in groten getale zakken. Tot voor kort vond de vereniging van wiskundedocenten dat rekenen juist moest worden ondergebracht in een apart vak. We zullen wel nooit iedereen tevreden kunnen stellen. Ik denk dat we de rekentoets op een verantwoorde wijze aan het invoeren zijn. Als ik dacht dat we het rekenniveau zonder toets op orde zouden kunnen krijgen, zou ik hem morgen afschaffen.’ ■

¹ Zie verder: Zapservice

‘Vooral in het voortgezet onderwijs wordt **toetsing** vooral gebruikt om **cijfers** te **kunnen geven.**’